CZU: 780.614.131″1960″ **https://doi.org/10.59295/sum4(194)2025_08**

PARTICULARITĂȚI ALE PERFECȚIONĂRII CONSTRUCTIVE ALE CHITAREI BAS ÎN ANII 1960 AI SECOLULUI XX

Alexandr VITIUC,
Institutul de Arte A.G. Rubinştein, or. Tiraspol

În articol sunt evidențiate aspecte ale stabilirii caracteristicilor constructive ale chitarei bas în anii 1960. În vizorul autorului se află prototipurile Fender Precision Bass, Fender Bass V și Fender Bass VI, create de inginerul și antreprenorul american Leo Fender. Totodată, sunt studiate și modele inovatoare precum Rickenbacker 4001, Gibson Thunderbird II, Harptone B4 Acoustic Bass Guitar, cât și instrumentele bas ale companiei Ampeg. Un interes deosebit îl prezintă particularitățile construcției acestor prototipuri, bazate pe căutarea unor soluții exclusive de design. Sunt analizate diferențele de fixare a gâtului și a corpului instrumentului, lungimea mensurii (lungimea gâtului), numărul de frete și tipurile de pickup-uri.

Cuvinte-cheie**:** *chitară bas, Fender Precision Bass, Fender Bass V, Fender Bass VI, Rickenbacker 4001, Gibson Thunderbird II, Harptone B4 Acoustic Bass Guitar, Ampeg.*

IMPROVING CONSTRUCTIVE BASS GUITAR FEATURES (1960’s OF THE 20TH CENTURY)

The present article highlights the issues of forming the bass guitar design peculiarities in the 1960’s. Fender Precision Bass, Fender Bass V and Fender Bass VI prototypes created by the American engineer and entrepreneur Leo Fender, are being examined. In addition, the innovative models: Rickenbacker 4001, Gibson Thunderbird II, Harptone B4 Acoustic Bass Guitar, as well as Ampeg bass instruments are being considered. Based on the search for exclusive design solutions, the design features of these prototypes represent a particular interest. The article shows an analysis of fastening differences within the neck and the instrument body, the scale length (neck length), the number of fret partitions and the types of acoustic pick-ups.

Keywords: *chitară bas, Fender Precision Bass, Fender Bass V, Fender Bass VI, Rickenbacker 4001, Gibson Thunderbird II, Harptone B4 Acoustic Bass Guitar, Ampeg*.

Introducere

Începutul anilor 1960 a constituit o nouă etapă în producția și perfecționarea modelelor moderne de chitare bas, care a fost facilitată de dezvoltarea rapidă a progresului tehnologic și formarea de noi direcții genuistice și stilistice (rock, blues, funk, disco, pop, reggae ș.a.). Inventatorii au încercat să introducă în prototipurile inovatoare noi culori timbrale, adaptate la realitățile sonore moderne ale grupurilor pop și jazz.

Extinderea funcțiilor interrpetative ale chitarei bas electrice a stimulat creșterea vânzărilor de instrumente bas și, ca urmare, popularizarea acestora. Au apărut prototipuri cu patru, cinci, șase corzi, acustice, electroacustice, cu sau fără frete și alte prototipuri bas, care sunt diferite atât ca timbru, cât și ca metode de emitere a sunetului.

Problema studierii caracteristicilor construcției chitarei bas în anii 1960, în lucrările autorilor moderni

În prezent, problemelor legate de caracteristicile construcției chitarei bas, în anii 1960 îi sunt dedicate numeroase cercetări. În special, savantul american Ken Achard [1] consideră chitara *Fender Jazz Bass* (1960) ca fiind o următoare etapă în evoluția instrumentelor bas cu coarde, reflectând progresul economic, științific și tehnologic. Aspectele-cheie ale acestui studiu rezidă în caracteristicile funcționale ale acestui model inovator, orientat spre sonoritatea chitarei bas într-un spectru acustic mai larg. În același timp, auto-

rul abordează aspecte legate de elaborarea corpului și a tastierei chitarei *Fender Jazz Bass*, orientate spre utilizarea instrumentului de către muzicienii de jazz.

O cercetare fundamentală a caracteristicilor proiectării chitarei *Fender Jazz Bass* este cea a lui Klaus Blasquiz, *The Fender Bass* [2]. În urma colaborării strânse a autorului cu inginerul inventator L. Fender, autorul propune cititorului o descriere detaliată a principiilor de modernizare a primului model *Fender Precision Bass* produs în serie, principii care au stat la baza dezvoltării modelului *Fender Jazz Bass*. Noul prototip deținea caracteristici constructive similare cu cele ale chitarei electrice *Fender Jazzmaster* și avea un design asimetric al corpului.

În cercetarea *The Ultimate Guitar Sourcebook* [3], Tony Bacon's abordează diverse aspecte ale proiectării chitarei bas cu șase corzi *Fender Bass VI*. De un interes deosebit este designul instrumentului – un hibrid între formele chitarei electrice și ale chitarei bas. Autorul subliniază particularitățile acordării instrumentului, realizată cu o octavă mai jos decât la chitara electrică tradițională. În același timp, sunt discutate mensura mai îngustă a chitarei bas (de 30 inch sau 762 mm), precum și diametrul destul de subțire al corzilor.

Analizând prototipul inovator al chitarei bas *Rickenbacker 4001*, Richard Rayhill Smith [4] atrage atenția asupra tehnologiei specializate a confecționării tastierei *neck-through body*. Corpul chitarei bas avea un contur clar, fiind echipat cu un *pickup* cu două bobine, având o formă caracteristică cunoscut sub numele de *toaster pickup*. În plus, cercetătorul remarcă rolul selectării speciilor de lemn, ce aveau un rol important nu doar în procesul de producere a unui sunet clar și bogat, ci și a unui *sustain* de durată mai mare, la chitara bas *Rickenbacker 4001*.

O altă sursă, *The Gibson Guitar from 1950* [5], se concentrează pe particularitățile proiectării modelului *Gibson Thunderbird II*. După cum notează autorul, acest prototip este caracterizat printr-un design specific al corpului – în zig-zag – și de un singur pickup – *humbucker* cu bobină dublă. Studiul lui Andre Duchossoir [6] subliniază caracteristicile distinctive ale tehnologiei de lipire a tastierei (*set-neck*) de corpul chitarei bas *Gibson Thunderbird II*.

Un studiu de mare actualitate dedicat acestei probleme este lucrarea semnată de Greg Hopkins și Bill Moore – *Ampeg: The Story Behind the Sound* [7] – dedicată caracteristicilor de proiectare a modelelor *Ampeg BB-4 Baby Bass*, *Ampeg AEB-1* și *Ampeg AUB-1*. Cercetătorii manifestă un mare interes pentru conceptul instrumentelor de bas, orientate către sunetul autentic de contrabas, fabricate de firma *Ampeg*, precum și pentru modalitățile progresive de electrificare a sunetului.

Un alt grup de cercetători, reprezentat de Tony Bacon și Barry Moorhouse [8], își concentrează studiul asupra primei chitare bas fără frete (*fretless*) *Ampeg AUB-1* produsă în serie și pe particularitățile designului său.

Trebuie remarcat faptul că în ultimele decenii specialiștii în arta interpretării la chitara bas nu au efectuat cercetări semnificative în domeniul studierii caracteristicilor de proiectare ale chitarei bas și a sistematizării acestora, precum și a reproducerii sunetului diferitelor modele ale instrumentului. Chiar dacă există succese în proiectarea prototipurilor moderne ale chitarei bas, baza de cercetare dedicată studiului practic al soluțiilor reale de proiectare și evoluție a acestora nu este extinsă suficient. În același timp, lipsește o analiză sistemică a caracteristicilor constructive ale chitarei bas din anii 1960. Factorii enumerați mai sus determină actualitatea prezentului articol.

Chitara bas *Fender Jazz Bass*

Unul dintre cele mai strălucite modele a fost *Fender Jazz Bass*, lansat de celebrul inventator american Leo Fender, în 1960. Acest prototip a fost creat pe baza designului chitarei electrice *Fender Jazzmaster*. Inițial, instrumentul a fost prezentat sub numele de *Fender Deluxe Model*, dar pentru a suscita interesul pentru chitara bas, din partea muzicienilor de jazz, L. Fender a redenumit instrumentul *Fender Jazz Bass*.

Particularitățile distinctive ale acestui model se rezumă la caracteristicile de frecvență ale sunetului. Astfel, prezența a două pickupuri a făcut posibilă obținerea unui spectru acustic mai larg de frecvențe medii și înalte iar capacitatea de a modifica volumul ambelor pickupuri a făcut posibilă obținerea unei sonorități mai ample. Totodată, acest lucru a oferit chitarei bas nuanțe timbrale mai bogate, ceea ce a permis interpreților să cânte muzică de diferite genuri. Această sonoritate s-a dovedit a fi ideală pentru bas-chitariști, în special în ce privește interpretarea *pizzicato* și, ulterior, realizarea tehnicii *slap*.

Mensura instrumentului avea 34 de inchi (864 mm), iar gâtul era temperat, prin 20 de frete. Pe corpul *Fender Jazz Bass* erau plasate o pereche de pickupuri cu o singură bobină, *Single coil*. Pe tastieră, între frete, existau tăieturi rotunde încrustate, ce permiteau interpretului să se orienteze mai bine pe tastieră. După cum notează Ken Achard, „Până în 1961, elementele destinate controlului au fost înlocuite cu două reglatoare separate de volum și un reglator de ton, cu un buton mai mic” [1, pp. 31-32].

Spre deosebire de predecesorul său, *Fender Precision Bass*, prototipul inovator prezenta un corp asimetric și o tastieră subțire, permițând interpreților să cânte mai ușor partidele bas, în partea de jos a instrumentului și să își miște mai ușor mâna stângă de-a lungul tastierei. Potrivit celebrului muzician și jurnalist american Klaus Blasquiz, „Diferitele îmbunătățiri cu care a fost dotat Jazz Bass au constituit rezultatul unei succesiuni logice de concepte propuse de Stratocaster, Jaguar și Jazzmaster. Aceste concepte au anunțat schimbări enorme în muzica anilor șaizeci” [2, p. 16].

Figura 1. Chitara bas *Fender Jazz Bass*

Prototipul chitarei Bas *Fender Bass VI*

În 1961, L. Fender a prezentat un nou instrument bas, *Fender Bass VI* (numită inițial *Fender VI*). Acest prototip „era o chitară bas cu șase corzi, acordată cu o octavă mai jos decât o chitară electrică tradițională” [3, p. 240]. Instrumentul era un fel de hibrid între forma unei chitare electrice și sonoritatea chitarei-bas. Designul instrumentului era foarte apropiat de modelul chitarei electrice *Fender Jaguar*, elaborată de inginer. Evaluând *Fender Bass VI*, ediția *The Beatles ca muzicieni: Revolver through the Anthology* remarca: „instrumentul are o singură tăietură superficială și un finisaj sub forma unor raze de soare. Tastiera acoperită cu lemn de palisandru, este marcată cu incrustații sub forma unor blocuri” [9, p. 297].

Concomitent, pentru primele modele *Fender Precision Bass* și *Fender Jazz Bass*, L. Fender a creat o mensură mai scurtă, de 30 inchi (762 mm). Tastiera a fost temperată prin 21 de frete. *Fender Bass VI* a fost dotată cu corzi de un diametru mai mic decât cele ale chitarelor bas standard (0.24-0.34-0.44-0.56-0.72-0.84). Modelul a fost echipat cu trei pickup-uri *Single Coil*, reglabile de pe un panou montat special pe corpul instrumentului, cu patru comutatoare glisante – trei butoane de pornire/oprire a pickup-ului, precum și un filtru de frecvențe înalte. Totodată, pe corpul basului erau două potențiometre: primul regla volumul sunetului instrumentului, cel de-al doilea – tonul (decuplarea frecvențelor înalte). În cordar a fost montată o pârghie mecanică *tremolo*, ce permitea coborârea sau urcarea simultană a sonorității tuturor corzilor.

Este de remarcat faptul că L. Fender a fost inspirat de conceptul ingineresc al conducătorului firmei *Danelectro*, Nathan Daniel, care, în 1956 a introdus basul cu șase corzi *Danelectro UB-2 6-String Bass* (creatorul chitarei bas cu șase corzi Danelectro UB-2 6-String Bass, N. Daniel a numit instrumentul chitară bariton). Spre deosebire de prototipul *Danelectro*, L. Fender se aștepta ca instrumentul să fie numit chitară bas [10]. Inventatorul a încercat să atragă atenția interpreților-chitariști, astfel încât să poată îmbina interpretarea la *Fender Bass VI*. Cu toate acestea, instrumentul nu a fost utilizat pe scară largă niciodată, producția sa fiind sistată în 1975. Printre artiștii care au cântat la *Fender Bass VI* se numără Jack Bruce, John Entwistle, Brian Molko, Stefan Olsdal și alții.

Figura 2. Chitara bas *Fender Bass VI*

Model de chitară bas *Rickenbacker 4001*

În 1961, firma *Rickenbacker* a introdus o versiune actualizată a prototipului *Rickenbacker 4000*. Spre deosebire de modelul original, noul *Rickenbacker 4001* a fost echipat cu o pereche de pickupuri electromagnetice și patru reglatoare: două, pentru volum și două, pentru ton. În plus, pe corp era plasat un selector, care schimba atât caracteristicile frecvenței sunetului chitarei bas, cât și caracteristicile timbrale ale instrumentului.

Pickupurile se deosebeau între ele, având construcții diferite. Cel mai mare interes l-a suscitat pickupul de punte, situat lângă cordar. Caracteristicile sale distinctive se refereau la dimensiunea mai mare și prezența unei plăci metalice speciale, la marginea corzilor. În partea de sus a plăcii se afla un spațiu mic, motiv pentru care acest design a fost supranumit „pickup pentru toaster" (*toaster pickup*). Pickupul era echipat cu doi magneți amplasați sub placa metalică a pickupului. Ulterior, în modelul *Rickenbacker 4001*, *pickupul toaster* a fost înlocuit cu un pickup *Hi-Gain*, care avea o formă mai tradițională și un corp detașabil care asigura un sunet mai strălucitor. De remarcat, că pickupul mic pentru tastieră era amplasat în mod tradițional, la gâtul chitarei bas.

Ca și prototipul anterior, *Rickenbacker 4001* era confecționat conform tehnologiei *neck-through body*. Descriind evoluția producerii basului *Rickenbacker 4001*, Richard Rayhill Smith explică: „Gâtul de arțar a constituit o îmbunătățire față de gâturile din lemn roșu și de nuc, folosite la chitările bas Rickenbacker anterioare" [4, p. 202]. Această caracteristică nu numai că a oferit o rezistență suplimentară instrumentului, dar a făcut posibilă și obținerea unui sunet mai clar și mai bogat. Tastiera a fost întărită, prin utilizarea noii tehnologii, cea a tijei de ancorare dublă. Creatorul de chitare bas Roger Rossmeisl a mărit „cornițele" instrumentului și le-a schimbat forma. Adițional, între frete și pe tastieră, inginerul a plasat tăieturi triunghiulare încrustate, care au subliniat designul elegant al instrumentului. Mensura chitării bas *Rickenbacker 4001* constituia 33,5 inci (851 mm), tastiera fiind temperată prin 20 de frete [11].

Figura 3. Chitara bas *Rickenbacker 4001*

Chitara bas *Gibson Thunderbird II*

Între timp, compania *Gibson* a introdus modelul inovator al chitarei bas cu patru corzi, *Gibson Thunderbird*, bazat pe structura chitarei electrice *Gibson Firebird*. Noul instrument avea o formă originală în zig-zag și construcția de tip *neck-through body*. Menționând inovațiile de design ale lui *Gibson*, publicația *The Gibson Guitar from 1950*, sublinia: „primele Firebirds au fost disponibile în 1963, împreună cu alte două chitări bas, numite *Thunderbird*. Ele aveau o formă a corpului foarte neobișnuită, caracteristică, și arătau ca și cum ar fi fost făcute cu spatele sau cu susul în jos" [5, p. 49].

Trebuie remarcat faptul că mensura chitarei bas a fost mărită de la 30,5 inchi inițiali la 34 inchi. Acest lucru a făcut posibilă îmbunătățirea caracteristicilor frecvențelor joase ale *Gibson Thunderbird* și creșterea stabilității sonore. În completarea-standard, corpul și tastiera acestui bas au fost confecționate din lemn roșu, tastiera, din lemn de palisandru cu incrustație sub formă de puncte realizate din sidef. Instrumentul era echipat cu un pickup cu o singură bobină dublă – *humbucker* și două reglatoare: de volum și de ton.

Din cauza prețului ridicat al *Gibson Thunderbird* și a vânzărilor slabe, compania *Gibson* a produs modelul *Gibson Thunderbird IV* (1966), schimbând designul chitarei bas și revenind la tehnologia originală a tastierei lipite (*set-neck*) de corpul instrumentului. Un factor important în designul instrumentului

Figura 4. Chitara bas *Gibson Thunderbird II*

l-a constituit paleta coloristică bogată, constând din numeroase nuanțe, precum și finisarea personalizată. Vorbind despre istoria producerii instrumentelor *Gibson*, celebrul cercetător american Andre Duchossoir scrie: „finisajul standard păstrat pentru noua serie a fost o nuanță de *sunburst* destul de întunecată, „reflectând un luciu de oglindă adâncă”. La prima vedere, ar fi destul de plictisitor și lipsit de imaginație să concurezi cu culorile mai strălucitoare ale Fender. Dar arma secretă a lui Gibson a fost aceea de a oferi simultan o paletă de 10 finisaje personalizate suplimentare, executate la comandă” [6, pp. 105-106]. *Gibson Thunderbird IV* a fost echipat cu două pickupuri electromagnetice *humbucker* și trei reglatoare: două pentru volum și unul pentru ton. Acest model a fost produs până în anul 1969, după care a fost scos din producție, din cauza vânzărilor cu amănuntul scăzute.

Prototipul de chitară bas *Fender Bass V*

Tot în acea perioadă, compania *Fender* a proiectat un prototip inovator de chitară bas cu cinci corzi, *Fender Bass V*. Designul caracteristic s-a referit la adăugarea unei corzi superioare, c_1, la cele patru corzi tradiționale. Astfel, corzile erau acordate, după cum urmează: E_1, A_1, *D, G,* c_1, fapt care le-a permis artiștilor interpreți să folosească modele de digitație suplimentare.

Descriind caracteristicile construcției instrumentului, Dave Pomeroy scrie: „Fender Bass V este, probabil, una dintre cele mai ciudate chitare-bas Fender, din toate timpurile. A fost prezentată în 1965. Bass V a fost, evident, destinată basiștilor care doreau să-și extindă diapazonul de interpretare în registrul superior, menținând, totodată, digitațiile în poziţiile inferioare” [12].

Chitara bas a fost temperată cu doar 15 frete, astfel încât diapazonul ei general corespundea cu cel obișnuit, al chitarei cu patru corzi *Fender Precision Bass* sau al *Fender Jazz Bass*, ce avea 20 de frete. Apreciind chitara *Fender Bass V*, Willie G. Moseley notează: „corpul Bass V avea conturul tradițional pentru Fender, precum și un aspect mai subțire, mai „întins” în comparație cu alte chitare bas Fender, elaborat, poate pentru a-i oferi un anumit „echilibru” vizual, având în vedere tastiera scurtată” [13].

O altă trăsătură distinctivă a acestui model a fost distanța îngustă dintre corzi, ceea ce a cauzat un oarecare disconfort pentru basiști, deoarece le-a permis să folosească în mod predominant tehnica de interpretare cu plectrul. Această chitară avea un pickup cu bobină divizată *Split Single Coil* și un set electronic pasiv obișnuit, cu reglatoare de volum și ton. Deși *Fender Bass V* a fost prima chitară bas cu cinci corzi, ea nu a câștigat niciodată popularitate în practica profesională, producția ei fiind sistată în 1971.

Instrumentele bas ale companiei *harptone*

În aceeași perioadă, inventatorii au încercat să mărească volumul sunetului, prin extinderea corpului chitarei bas, fără ajutorul amplificării electrice. Primele încercări au fost întreprinse la mijlocul anilor 1950, de către compania americană de instrumente cu corzi *Kay Musical Instrument Company* (*Kay*). Totuși, pentru aceste prototipuri inovatoare nu a existat cerere, – drept urmare, chitarele bas acustice nu au fost utilizate pe măsura valorii acestora.

În 1965, compania *Harptone*, specializată în producerea cutiilor și a huselor pentru instrumentele cu corzi, a început producerea chitarei bas acustice *Harptone B4 Acoustic Bass Guitar*, sub numele de *Supreme*. Basul avea un corp de chitară simetric, de dimensiuni mai ample, o mensură standard (34 de inchi) și

Figura 5. Chitara bas *Fender Bass V*

Figura 6. Chitara bass acustica *Harptone B4 Acoustic Bass Guita*

o tastieră temperată, cu 19 frete.

Instrumentele bas produse de *Harptone* se distingeau printr-un corp laminat și un design grațios arcuit al capului tastierei. Spațiul corpului instrumentului era gol, confortabil, având o sonoritate apropiată de cea a unui contrabas. Cu toate acestea, fără a obține un succes comercial, producția modelului a fost oprită în 1975.

Totodată, compania *Harpton* a lansat un prototip asemănător, în ediție limitată de chitară bas semi-acustică, cu un corp de chitară simetric, numit *Standel*. Aceasta s-a datorat faptului că în 1966 *Harptone* l-a angajat pe inginerul Sam Koontz, care a elaborat o linie inovatoare de chitare și chitare bas [14, pp. 133-134]. Noul prototip *Standel* era format dintr-un corp și o tastieră subțire, iar capul acesteia avea un decupaj elegant arcuit.

De remarcat faptul că instrumentele erau realizate manual. Chitarele bas erau echipate cu un pickup piezoelectric situat sub cordar, fapt ce îi permitea prototipului dat să transmită sunetul acustic moale al instrumentului. Au existat și două reglatoare standard – de volum și ton. În curând au apărut și instrumente de alte dimensiuni și forme ale corpului, precum și modele fără frete.

Caracteristicile construcției prototipurilor de chitare bas *Ampeg*

În 1962, compania americană *Ampeg*, specializată în producția de amplificatoare de chitară bas, a introdus chitara bas inovatoare fără *frete Ampeg BB-4 Baby Bass*, cu un corp *uvex* asimetric, format din plastic și spumă de plastic. În ceea ce privește caracteristicile structurii sale, chitara bas avea dimensiunea unui violoncel și era echipată cu o tastieră solidă de arțar și o bordură de abanos. Particularitatea acestui prototip a constat în combinarea unei sonorități unice a contrabasului clasic și a sonorității moderne electrificate. Poziția instrumentului în timpul interpretării era verticală, iar pentru stabilitatea interpretării, construcția sa a fost dotată la capătul de jos cu un „știft retractabil care putea fi instalat pentru artiști de aproape orice înălțime – de la copii până la adulți înalți” [7, p. 102].

Capul tastierei a fost proiectat în baza instrumentelor cu coarde și arcuș, având un melc rotunjit. De fapt, modelul *Ampeg BB-4 Baby Bass* se deosebea printr-o serie de soluții de design unice. Astfel, în cordar a fost instalat un pickup electromagnetic, precum și două butoane de control: volum și ton. Chitara bas a fost promovată în afișele *Ampeg* până în 1970 și a fost cea mai populară printre interpreții de muzică în stiluri latinoamricane.

Primul instrument orizontal din linia companiei *Ampeg* a fost chitara-bas *Ampeg AEB-1*. Caracteristicile distinctive ale prototipului inovator au fost cavitățile în formă de *F*, tăiate în ambele părți ale corpului de arțar semi-solid al instrumentului, construit din patru bucăți și placa din spate confecționată din placaj. Interesant este că în reclama firmei *Ampeg*, această chitară era prezentată drept noul model *Ampeg Fretted Bass*, model *AEB-1*, care astăzi este numită și *Ampeg Horizontal Bass* sau *F-Hole Bass* [15].

În procesul de elaborare a modelului *Ampeg AEB-1* se presupunea că cavitățile *F* vor fi îndreptate în aceeași direcție. Totuși, în timpul proectării, a fost aprobată modificarea de a le plasa una spre alta. Corpul instrumentului avea o formă asimetrică, asemănătoare ca aspect cu chitara electrică *Fender Jazzmaster*.

Mensura instrumentului a păstrat standardul de 34 de inchi, iar tastiera a fost temperată prin 20 de frete, fiind confecționată din arțar, acoperită cu lemn de palisandru sau abanos, încrustată cu tăieturi rotunde. Trebuie remarcat și faptul că instrumentul dat a fost echipat cu o fretă zero, care permitea controlul distanței de la punctul cel mai înalt al primului fret al basului și până la punctul cel mai de jos al coardei. Podețul a fost fabricat prin metoda de înaltă precizie a frezării aluminiului și putea fi reglat după înălțime și intonație.

O altă inovație a fost utilizarea așa-numitului „pickup misterios” (*Mistery Pickup*) piezoelectric. Senzorul era situat sub cordarul chitarei bas, ceea ce îl făcea invizibil pentru muzicieni. Această caracteristică le-a permis interpreților să folosească nu doar corzi din metal, ci și corzi din intestine, ce ofereau sunetului o culoare caldă și un timbru moale, bogat în armonice naturale. Pe partea din față a corpului instrumentului se aflau două reglatoare – de volum și ton. Capul tastierei, la fel ca la *Ampeg BB-4 Baby Bass*, a fost realizat cu o buclă rotunjită.

Totodată, compania *Ampeg* a lansat un prototip similar de chitară bas fără frete, *Ampeg AUB-1*. Acest instrument este considerat a fi prima chitară bas fără frete produsă în masă. După cum au menționat Tony

Figura 7. Bas fără frete *Ampeg BB-4 Baby Bass*

Figura 8. Chitara bas *Ampeg AEB-1*

Figura 9. Chitara bas *Ampeg AUB-1*

Bacon și Barry Moorhouse, în 1966 compania *Ampeg* a lansat primul bas fără frete, *AUB-1*, acesta fiind primul model fără frete disponibil pe plan comercial, ceea ce a constituit o realizare semnificativă. Mai mult, compania *Fender*, care ocupă o poziție de lider pe piața instrumentelor muzicale, nu a elaborat chitare bas fără frete până la introducerea modelului *Fretless Precision*, în 1970 [8, p. 60].

Ideea companiei era de a asigura trecerea contrabasiștilor ce foloseau instrumentul în poziție verticală, la o chitară bas în poziție orizontală, păstrând, totodată, tastiera microtonală obișnuită. Cu toate acestea, în condițiile creșterii popularității *rock-and-rollului* și *rhythm-and-bluesului*, care necesita amplificarea volumului sonor al instrumentelor, pickupul piezoelectric nu producea un sunet de ieșire puternic, din care cauză modelul dat nu a corespuns cerințelor practicii muzicale. Ulterior, *Ampeg AUB-1* a fost reproiectat și produs cu un pickup electromagnetic tradițional.

Concluzii

Studiind caracteristicile construcției chitarei-bas în anii 1960, menționăm că prototipurile lor ulterioare vor suporta multiple transformări, condiționate nu doar de căutările în domeniul instrumentelor bas inovatoare în general, ci și de dezvoltarea rapidă a progresului științific și tehnologic, în special. Formarea bazelor fundamentale ale confecționării chitarelor, puse de inventatori și ingineri în anii 1960, va permite extinderea ulterioară atât a caracteristicilor particulare ale chitarei bas, cât și a lărgirii paletei timbrale a instrumentului. Mai mult, anume în procesul evoluției construcției chitarei bas, muzicienii vor fi martori și participanți la popularizarea continuă a unui instrument capabil să îndeplinească cele mai diverse funcții interpretative.

Bibliografie:

1. Achard, K. *The History and Development of the American Guitar*. Westport: Bold Strummer Ltd, 1996. 200 p.
2. Blasquiz, K. *The Fender Bass*. Milwaukee: Hal Leonard, 1991. 48 p.
3. Bacon, T. *The Ultimate Guitar Sourcebo*k. New York: Race Point Publishing, 2012. 288 p.
4. Smith, R. R. *The History of Rickenbacker Guitars*. Anaheim: Centerstream Publications, 1987. 256 p.
5. Bishop, I. C. *The Gibson Guitar from 1950*. Westport: The Bold Strummer, Ltd, 1990. 96 p.
6. Duchossoir, A. R. *Gibson Electrics The Classic Years: an Illustrated History from the Mid-'30s to the Mid-'60s. Milwaukee:* Hal Leonard Corporation, 1998. 256 p.
7. Hopkins, G., Moore, B. Ampeg: *The Story Behind the Sound.* Milwaukee: Hal Leonard Corporation, 1999. 288 p.

8. Bacon, T., Moorhouse, B. T*he Bass Book: A Complete Illustrated History of Bass Guitars.* Milwaukee: Hal Leonard Corporation, 2008. 176 p.
9. Everett, W. *The Beatles as musicians: Revolver through the Anthology.* New York: Oxford University Press, 1999. 416 p.
10. Owens, J. *The Bass VI: Baritone Guitar or Bass*. https://www.fender.com/articles/instruments/the-bass-vi-baritone-guitar-or-bass (consultat: 25.05.2024).
11. Kohman, P. S. The *Bass That Waited Rickenbacker's Early 4000 and 4001. 2012*. https://www.vintageguitar.com/36904/the-bass-that-waited/ (consultat: 12.06.2024).
12. Pomeroy, D. 2006, *Retro-Rama 1965 Fender Bass V.* https://web.archive.org/web/20080408093807/http://www.bassplayer.com/article/retro-rama-1965/mar-06/18950 (consultat: 15.06.2024).
13. Moseley, W. G. *The Fender Bass V: Innovation in the Opposite Direction.* 2007. https://www.vintageguitar.com/3220/the-fender-bass-v/ (consultat: 15.06.2024).
14. Bacon, T., Carter, W., Hunter, D. *Acoustic Guitars: The Illustrated Encyclopedia*. New York: Chartwell Books, 2018. 320 p.
15. Hopkins, G., Moore, B. *Ampeg Horizontal Basses From Liden, NJ. to Linden Avenue*, Burbank, CA. 1997. https://web.archive.org/web/20071114200501/http://www.vintageguitar.com/brands/details.asp?ID=53 (consultat: 15.06.2024).

Date despre autor:
Alexandr VITIUC, doctor în arte, conferenţiar universitar, Institutul de Arte A. G. Rubinştein, or. Tiraspol.
ORCID: 0000-0001-5091-5979
E-mail: vityuk150582@mail.ru

Prezentat: 03.12.2024